

в. 24 часа
03.08.2015 г., с. 16

Бисер Петков, управител на НОИ: Очакваме средно 850 лв. за първите пенсионери на 65 г.

Виктор Иванов

- Г-н Петков, при представянето на пенсионната реформа имаше сценарии как мъжете, родени през 1964 г. - като министър Калфин, ще получат пенсии от 1300-1400 лв. При намаленото увеличение на осигуровките тези сценарии реални ли са още?

- Увеличението на вноската не се отразява върху размера на пенсиите. Сценариите са валидни и ще са валидни и през 2029 г., ако се сбъднат допусканията, при които са направени. Беше прието тежестта на година стаж, която сега е 1,1, да нараства до 1,5, което очакваме да стане през 2027 г. Само от това нарастване при равни други условия новоотпусканите пенсии ще се увеличат с 36%. Ако се отчете и ръстът на осигурителния доход, върху който се изчисляват, пенсия от порядъка на 1300 лв. през 2029 г. не би трябвало да е нещо изключително. Такава би получавал мъж, който в момента е на 51 г., ще се пенсионира на 65 г. и в момента има осигурителен доход от 1200 лв., който е 1,7 по-висок от средния. Ако се запази това съотношение, той би получил пенсия от порядъка на 1300 лв. и тя ще замести около 60% от дохода преди пенсионирането.

- Имахте сценарии и за жени при предложение и те да се пенсионират с 40 г. стаж като мъжете. Прие се обаче стажът за жените да е 37 г. Заради по-краткия стаж те колко по-ниски пенсии ще поручават?

- Жените получават по-ниски пенсии, защото като цяло осигурителният им доход е по-нисък от този на мъжете, а имат и по-малък стаж. Тази разлика от 3 г. се запазва въпреки нарастването. През 2014 г. средната новоотпуснатата пенсия на един мъж е с около 30% по-висока от тази на жена. Ако приемем, че в бъдеще изравняването на възрастта ще доведе до увеличаване на пенсиите на жените по-бързо от тези на мъжете, разликата ще се свие, но няма да изчезне. Трябва да отчетем и още една причина - прекъсванията в стажа на жените заради раждане и гледане на дете. Тези периоди се зачитат за осигурителен стаж, но не влияят върху индивидуалния им коефициент.

- Това, че се променя формулата за изчисление на коефициента на месечна, а не на годишна база, няма ли да увеличи пенсиите на жените?

- Тази промяна влиза в сила от 2019 г. заедно с отпадането на трите години преди 1997 г. Тя ще отчита по-точно и равномерно приноса на всеки в осигурителната система. И тези предимства спрямо сегашното изчисляване ще са от полза и на мъжете, и на жените.

- Швейцарското правило отпада и се заменя с нов начин за увеличение чрез тежестта на година стаж. Каква трябва да е средната пенсия при този нов начин на увеличение?

- Средната пенсия ще се увеличава, защото тя е в резултат на увеличението на осигурителния доход. През 2014 г. средният размер на новоотпуснатите пенсии е около 325 лв., а през 2029 г., когато тежестта на година стаж ще е достигнала 1,5 и мъжете ще се пенсионират на 65 г., средната новоотпуснатата пенсия за осигурителен стаж и възраст очакваме да бъде около 850 лв.

- И какъв ще е коефициентът на заместване при пенсия от 850 лв.?

- Около 55% - значително по-голям от досегашния, който се залагаше в дългосрочните прогнози. Но говорим за коефициент на заместване при пълен осигурителен стаж, ако човек се осигурявал с цялата си вноска в ДОО, както и в предишния пример за мъжа с пенсия от 1300 лв.

- Защо отпада възможността да се посочат три години стаж отпреди 1997 г., които да участват в изчисляването на пенсиите? Прецакани ли са хората?

- Не бих се съгласил с такова предположение. Така първо улесняваме хората да упражнят правото си на пенсиониране. До голяма степен процесът ще бъде автоматизиран, защото данните след 1997 г. са налични в регистъра на НОИ и за човек ще бъде достатъчно да подаде само заявление. При коректно подадена информация от работодателите пенсията ще бъде отпускана много по-бързо. Хората вече няма да търсят УП-та от работодатели, няма да установяват, че част от архивите липсват, няма да се терзаят дали са избрали най-добрия тригодишен период. През 2019 г., когато е предвидено да влезе тази мярка, периодът на осигуряване след 1997 г. ще е 22 години – повече от половината от изискуемия стаж, и пенсията им наистина ще отразява приноса им към осигурителната система. Тежестта на трите години в базата на общия осигурителен стаж намалява с всяка една година и към 2019 г. тези три години ще бъдат само 11 %. За повечето хора тази мярка ще е благоприятна и пенсията им без изчисляване на тези 3 г. ще е по-голяма. Разбира се, има индивидуалност и бъдещи пенсионери, които преди 1997 г. са имали осигуряване на много висок доход, ще бъдат засегнати неблагоприятно, но за по-голямата част разчетите показват, че няма да има намаляване на новоот-пуснатите пенсии.

Тук вероятно ще е нужно да се направи едно допълнение за хората, които са напуснали страната преди 1997 г., но имат право на пенсия за български стаж по силата на европейските регламенти. За тях трябва да остане под някаква форма включването на осигурителния доход преди 1997 г. за изчисляване на пенсията.

- След 2018 г. остава ли възможността хората, които вече имат пенсии, да искат преизчисляване с нови 3 г. отпреди 1997 г.?

- Промяната на тригодишния период в момента може да става неограничен брой пъти. Има хора, пенсионирани преди 20 г., които представят нови документи за друг тригодишен период, въз основа на който пенсията им съществено нараства. Това е нелогично, защото е нормално един човек да познава осигурителната си история и още първоначално да направи такъв избор. В парламента бе гласувано, че пенсионерите, на които е отпусната вече пенсия, до 31 декември 2016 г. могат да променят тригодишния период за изчисляване на пенсията, ако желаят. А за тези, на които занапред ще бъде отпускана пенсия, до началото на 2019 г. ще могат по желание в рамките на една година от отпускането да променят тригодишната си база.

- НОИ получи възможността да спира инвалидни пенсии, ако установите, че инвалидът извършва работа, която му е противопоказна. Имате ли механизъм да го правите?

- В момента няма. Промяната не е иницирана от НОИ и не бе включена в първоначалния проект на измененията. В стария Закон за пенсиите и в правилника за прилагането му е имало разпоредба, която е давала възможност на пенсионния орган да не отпуска инвалидна пенсия, ако човекът не се съобрази с предписанията на експертната комисия. В случая гласуваната промяна е НОИ наред с другите хипотези за спиране на пенсията да може да я спре, ако се установи, че пенсионерът не спазва противопоказните условия

на труд, които са вписани в експертното решение. НОИ отпуска инвалидни пенсии на база на документи, основният от които е експертното решение. Съгласно наредбата за медицинската експертиза в решението трябва да се посочват противопоказните условия на труд, но НОИ няма законовите възможности да проверява дали човекът продължава да работи и дали длъжността му е съобразена с предписанията. Контролът върху спазването на условията на труд се осъществява от Главна инспекция по труда и службите по трудова медицина, така че, за да се приложи на практика тази възможност, ще трябва да разработим механизъм за взаимодействие. Вече работим по проблема. Нашето становище при обсъждането на това предложение бе, че мярката трябва да се приеме в следващия пакет от промени, който ще е свързан с експертизата на работоспособността и правата за получаване на инвалидни пенсии.

- С тази широка формулировка няма ли да влезете в безкрайни съдебни дела за спрени пенсии? При инфарктите противопоказанията са толкова широки, че всяка една работа е забранена, примерно и управител на НОИ не може да си.

- Съгласен съм. Ще възникнат много нееднозначни казуси. Спорно е доколко би трябвало да се санкционира човекът със спиране на инвалидната пенсия, защото имаме и отговорност на работодателя да се съобрази с решението и да предложи по-добри условия на труд. Записите в ТЕЛК-овите решения са много общи и е трудно да се установи дали съответната работа влиза в разрез с предписанията. Мисля, че тази мярка ще бъде отново преценена в следващия пакет от промени. Но в периода до нейното влизане в сила от началото на 2016 г. ще разработим механизъм, за да я прилагаме.